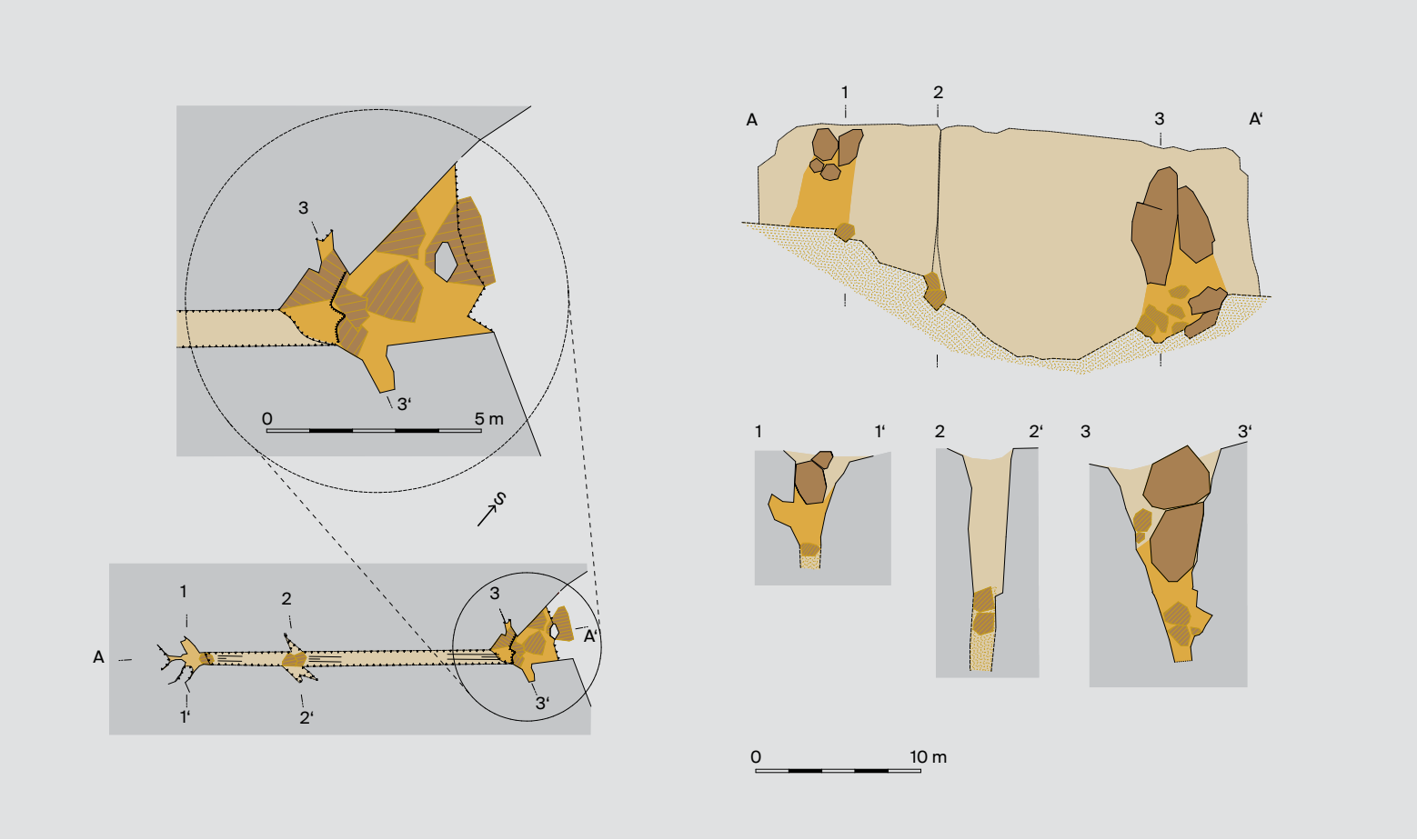

Jeskyně V Kuchyni (půdorys a základní řezy). Kreslil a mapoval: V. Ouhrabka, 2014

Nově evidované jeskyně v Prachovských skalách

Roman Mlejnek, Vratislav Ouhrabka, Pavel Kracík

O pískovcových jeskyních Prachovských skal se v Ochráně přírody již psalo (Mlejnek & Ouhrabka 2012). V té době bylo v Prachovských skalách registrováno 57 jeskyní. Do tohoto počtu byly zahrnuty jeskyně historicky evidované

(např. Balatka 1984, Vacek 1991, Vítek 1980) i jeskyně ze speleologického průzkumu pracovníků Správy jeskyní ČR z let 2006 a 2007. Speleologický průzkum se v oblasti však nezastavil a jeho výsledkem je registrace dalších objektů.

Hylmarova jeskyně

Jeskyně menších rozměrů se nachází v severní části Prachovských skal, poblíž významné archeologické lokality Starý hrádek. V prostoru mezi Starým hrádkem a Skautskou vyhlídkou vybíhá severně z okraje pískovcové plošiny bezejmenný skalní výběžek, jejíž

amatérský archeolog a středoškolský profesor Josef Haken (1879–1962) nazýval Strážník. Údolí po stranách výběžku pojmenoval Haken na základě pomístního názvu Na stájích jako Přední stáje a Zádni stáje. Hylmarova jeskyně se nachází přibližně uprostřed západní strany tohoto skalního výběžku, nad údolím Předních stájí.

Jeskyně je puklinová a její vchod o maximálních rozměrech přibližně 2,5 × 2,0 m není ze dna údolí téměř vidět. Je pravděpodobné, že v předních částech se projevilo mrazové zvětrávání. Celková délka jeskyně je 5 m a výška až 4,2 m (komín v zadní části). Dno je převážně písčité, pouze za vchodem je kamenný blok o délce necelé 2 m.

Vchodová část Hylmarovy jeskyně. Foto: P. Kracík

Velice zajímavá je historie přírodního objektu. Jeskyně byla pojmenována podle jičínského pamětníka a skauta Stanislava Hylmara (narozen 12. 7. 1920 v Jičíně), který na lokalitu upozornil. Pan Hylmar jeskyni objevil náhodně v rámci výletu přibližně mezi lety 1935–1936. Tehdy jako člen skautského chlapeckého oddílu z Jičína rovněž částečně upravil objekt na tajné klukovské doupě. Vnitřní prostor jeskyně byl rozdělen menší kamennou zídou na předsíň a hlavní místnost, v níž se nacházelo topeniště zřízené ve skalní puklině, jež fungovala jako komín. Uprostřed jižní stěny jeskyně se ve výšce očí nachází vytesána lidská lebka se zkříženými hnáty. Skalní rytinu vytvořil během této adaptace Stanislav Hylmar coby symbol své skautské přezdívky „Pirát“.

Další období využívání jeskyně panem Hylmarem se odehrálo koncem 2. světové války. Stanislav Hylmar koncem února 1945 utekl z nucených prací v Německu a našel útočiště ve své skautské jeskyni. Zde přebýval až do osvobození v květnu 1945. Během

jara 1945 u sebe dokonce ubytoval tři ruské zběhy z pochodů smrti. Ve stejné době k němu do jeskyně občas docházeli i čtyři ruští zajatci a v samém závěru války se tu krátce objevili i tři Vlasovci.

V letech po válce se jeskyně již nikdy nestala místem častějších návštěv. Ve druhé polovině 20. století došlo ke zničení dřevěného inventáře jeskyně a k destrukci kamenné stěny, po níž dnes nezbylo žádných stop. Dnes mimo skalní rytinu upomínají na dřívější pobyty již pouze záseky způsobené ocelovými špicemi a zednickými kladivky.

Jeskyně V Kuchyni

Speleologický objekt se nachází v jižní části skal přibližně 200 m severozápadně od turisticky zpřístupněné skály Šikmá věž. Jeskyně V Kuchyni je situována do jižní části turisticky nepřístupné skalní partie Kuchyně (dnes označované jako Dračí rokle), vchod do jeskyně se potom otevírá 16 m jihovýchodně od již dříve dokumentované jeskyně Dlouhý tunel.

Vznik pomístního názvu „Kuchyně“ spadá do druhé poloviny 30. let 19. století, kdy v Jičíně působil krajský hejtman a guberniální rada Josef Hansgirk, jenž kolem sebe tehdy soustředil skupinku místní inteligence, s níž mimo jiné pořádal výlety do Prachovských skal. Vždy, když si skupinka jičínských pánů a dam dostatečně prohlédla romantické soutěsky a divoké sluje, bylo pod očazenou skalní stěnou v „Kuchyni“ zřízeno provizorní ohniště, na kterém byla vařena káva nebo čaj, a dámy ze svých košíků servírovaly chutné zákusky. Pomístní název Kuchyně je tedy připomínkou výletních pikniků Hansgirkovy společnosti a současně jeden ze zajímavých dokladů počátků prachovské turistiky.

V dnešní době je tato část již mimo značenou turistickou cestu, v 19. století tudy však procházela jedna z hlavních vycházkových tras. Jen několik metrů východně od jeskyně je na skalní stěně ještě patrný německý název Küche, pravděpodobně označující místo tehdejšího ohniště, a pozůstatky kamenného schodiště, po němž turistická stezka stoupala na vrch Svinčice.

Vlastní jeskyně vznikla v severovýchodní části výrazné, místy až 14 m hluboké pukliny, která vytváří špatně přístupný skalní průchod široký 0,80 až 1,20 m. Puklina se táhne v délce 25 m ve směru JV-SZ a na obou koncích je částečně vyplněna bloky skal o mocnosti až 5 m. Průlezy mezi těmito rozvolněnými bloky tvoří suťové jeskynní prostory o souhrnné délce 8 m.

Další možnosti objevů

V Prachovských skalách jsou určité speleologické možnosti především v oblasti rokliny Babinec, kde je v současné době největší koncentrace jeskyní. Celkem 15 jeskyní je především ve střední a západní části rokle. Pro oblast Babince jsou charakteristické mohutné blokové akumulace a převážná většina zdejších jeskyní je charakteru suťového. Při dokumentaci kořenových útvarů koncem roku 2013 zde byla objevena jedna nová jeskyně. Z důvodu nepřehlednosti terénu by rozhodně bylo dobré celé rokli věnovat zvýšenou pozornost.

Roman Mlejnek, Vratislav Ouhrabka, Správa jeskyní ČR, oddělení péče o jeskyně Pavel Kracík, archeolog, sdružení Jičínská beseda